

T.B.M.M.
HALKLARIN DEMOKRATİK PARTİ
Grup Başkanlığı

Sayı: 1335
Tarih: 07.03.2016

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Yoksulluğun toplumsal cinsiyete göre farklılaşmasının araştırılması, yoksulluğun kadınlaşmasına neden olan etkenlerin tespit edilmesi ve kadın yoksulluğuyla mücadelede etkin politika önerilerinin tespit edilebilmesi amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105'inci maddeleri gereğince Meclis Araştırması açılması için gereğini arz ederiz.

Çağlar DEMİREL
HDP Grup Başkanvekili
Diyarbakır Milletvekili

GEREKÇE ÖZETİ

Gelir eşitsizliği ve yoksulluk; 1980'lerle birlikte neoliberal politikalar etkisiyle toplumsal olarak en büyük sorun haline gelirken, kadınlara ve erkeklere etkileri farklı boyutlarda olmaktadır. Yoksulluğun kadın ve erkekler tarafından farklı şekilde tecrübe edildiği ortaya konularak "yoksulluğun kadınlaştığı" tespiti yapılmıştır. Bu tespitle toplumsal cinsiyetin yoksullaşma üzerindeki etkisi göz önünde bulundurulması gereken bir nokta haline gelmiştir. Kadının yoksulluğu, toplumsal olarak onay verilmiş eşitsizliğe dayalı ve hizmetlere erişimdeki farklılaşmalardan dolayı uygulanan piyasacı politikaların bir sonucudur. Kadınların kaynaklara, sağlık, eğitim gibi hizmetlere erişimindeki eşitsizlikler, hane içi cinsiyetçi iş bölüşümü, özel sektörde başta olmak üzere erkeklere göre daha düşük ücret alması gibi temel nedenlerle ilişkili olarak sorunun tespiti yapılmaktadır.

Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) verilerine göre, işgücü piyasasında kadınlar istihdamın %40'ını oluşturmalarına rağmen, çalışanlardan yoksul olanların %60'ı kadınlardan oluşmaktadır. Kadınlara yüklenen "narin, hassas, itaatkâr" gibi özelliklerden dolayı kadınlar vasıfsız, düşük ücretli, enformel alanlarda çalışmaya ve sadece "kadına uygun olan işler" üzerinden istihdama katılmaya mahkum edilmektedir. Türkiye'de kadınların yarısından fazlası kayıtdışı yani güvencesiz bir şekilde çalışmaktadır. Enformel çalışma, kadınların yoksullaşmasında bir diğer önemli etkidir. Buna göre zaten güvencesiz çalışan kadınlar ekonomik kriz zamanlarında işten ilk çıkarılanlar olmaktadır. Kadınlarla erkekler arasındaki gelir eşitsizliğindeki uçurum yine bir başka göstergedir. Kadınlarla erkekler arasındaki gelir farkında Türkiye 145 ülke içerisinde 130. sırada yer almaktadır. Kadınların toplam gelirden aldığı payın düşük olması yoksulluğun kadınlaşmasında rol oynamaktadır.

Yoksulluk aile içerisinde kadın, erkek, çocuk, yaşlı gibi her bir bireyin ayrı ayrı deneyimlediği bir olgudur. Deneyimlerin farklılaşması ile ev içerisinde bireylere etkisinin de cinsiyete dayalı farklılaşmasıyla sonuçlanmaktadır. Yoksulluğun cinsiyete göre farklılaşması özellikle gıdaya, eğitime ve sağlığa erişimde dikkat çekmektedir. Örneğin aynı evdeki kadınların gıdaya erişimi ve et tüketimi erkeklere göre çok daha az olmaktadır. Evde erkekler dışardan aileyi geçindirecek parayı bulma alanında konumlandırılırken, kadınlar evde bu para ile yeniden üretim rollerini üstlenmektedirler. Bu cinsiyetçi iş bölümü kadınların yoksullukla mücadele etme yöntemlerini ortaya koymaktadır. Ancak erkek yeterince gelir sağlayamadığı zaman kadın destek amaçlı bir işte çalışabilmektedir. Ya da kadın çalışamaz duruma geldiğinde evdeki kız çocuğu çalışmaya başlayabilmektedir. Yoksullaşma giderek arttığında eğitimden ilk önce kız çocukları alınmaktadır. Evdeki bireylerin yetersiz beslenmesi gibi temel sorunlarını kadınlar üstlenmekte, erkek halen dışarıda kendi sosyal yaşamı için bir miktar gelirden pay ayırabilirken kadın tüm geliri kendisi dışında kullanabilmektedir. Tüm bu etkilerle birlikte yoksulluk analizlerinin bu toplumsal cinsiyete dayalı analiziyle yapılmaması yoksulluğun kadınlaştığını tam olarak ortaya koymada önemli bir engel teşkil etmektedir.

Türkiye'de kamu tarafından kadın yoksulluğunu ortaya çıkaran araştırmalar yürütülmemektedir. Yoksulluğun hane üzerinden araştırılması çoğunlukla hane reisi odaklı analizlerin yapılmasına neden olmaktadır. Bu temel eksikliğin giderilmesi için yoksulluğun toplumsal cinsiyete göre farklılaşmasının araştırılması, yoksulluğun kadınlaşmasına neden olan etkenlerin tespit edilmesi ve kadın yoksulluğuyla mücadelede etkin politika önerilerinin tespit edilebilmesi için bir araştırma komisyonu kurulmasını önermekteyiz.